

Sygn. akt III AUz 91/14

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Iwona Krzeczowska – Lasoń (spr.)

Sędziowie: SA Aleksandra Urban

SA Małgorzata Gerszewska

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2014 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

w sprawie Zakładu (...) Sp. z o.o. w Z. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z udziałem zainteresowanych S. P., R. G., J. M. (1), J. M. (2) i U. F.

o wysokość podstawy wymiaru składek postanawia:

zażalenia Zakładu (...) Sp. z o.o. w Z. na postanowienie Sądu Okręgowego w Elblągu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 marca 2014 r., sygn. akt IV U 700/12

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie i nie obciążać Zakładu (...) Sp. z o.o. w Z. kosztami procesu.

Sygn. akt III AUz 91/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 marca 2014 r., sygn. akt IV U 700/12, Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uzupełnił wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 6 lutego 2014 r. wydany w sprawie IV U 700/12 w ten sposób, że zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach Sąd wskazał, że pozwany wygrał proces w całości. Biorąc pod uwagę, że wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie stanowi różnica między zadeklarowaną przez płatnika podstawą wymiaru składek a podstawą wymiaru składek należną według organu rentowego, tj. po doliczeniu wartości bonów pieniężnych, to wartość ta nie będzie przekraczać kwoty 500 zł w stosunku do każdego z zainteresowanych. Tym samym koszty zastępstwa procesowego należało ustalić odpowiednio w wysokości 60 zł w stosunku do każdej z pięciu połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia spraw. Sąd obciążył pozwanego kosztami postępowania zgodnie z wynikiem rozstrzygnięcia sporu tj. na podstawie art. 351 k.p.c. w związku z art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. i § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013r., poz. 490).

W zażaleniu na to postanowienie wnioskodawca zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z 361 k.p.c. oraz art. 98 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia „w kierunku oddalenia wniosku”.

Pozwany wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie, choć nie wszystkie zarzuty okazały się zasadne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że postanowienie o kosztach procesu, do którego - zgodnie z art. 361 k.p.c. - stosuje się odpowiednio art. 328 § 2 k.p.c., powinno zawierać nie tylko przytoczenie stanowiących podstawę prawną rozstrzygnięcia przepisów prawa, ale także wyjaśnienie, dlaczego w konkretnej sytuacji prawnej mają zastosowanie powołane przepisy prawa i w jaki sposób wpływają one na rozstrzygnięcie (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r. V CZ 7/10, OSNC-ZD 2010/4/104, z dnia 12 października 2012 r. IV CZ 70/12 i z dnia 17 kwietnia 2013 r. V CZ 81/12, niepubl.). Konieczność spełnienia powyższych wymagań wynika z tego, że zarówno strony jak i sąd rozpoznający zażalenie na orzeczenie o kosztach procesu, by móc ocenić prawidłowość rozstrzygnięcia, powinien wiedzieć, jakimi zasadami kierował się sąd orzekając w tym przedmiocie.

W rozpoznawanej sprawie, w której wnioskodawca w całości przegrał sprawę, wskazanie przez Sąd w uzasadnieniu orzeczenia o kosztach postępowania, jako podstawy prawnej tego rozstrzygnięcia art. 98 § 1 k.p.c. oraz odpowiednich przepisów rozporządzenia o kosztach adwokackich, czyni zadość wskazanym wyżej wymaganiom wynikającym z art. 328 § 2 w zw. z art. 361 k.p.c., pozwala bowiem na stwierdzenie dlaczego Sąd pierwszej instancji w przyjęty przez siebie sposób orzekł o kosztach postępowania. Uzasadnienie to daje podstawę do oceny zarówno przyjętej przez Sąd zasady rozstrzygnięcia, jak i wysokości zasądzonych kwoty, a zatem wszystkich elementów koniecznych do instancyjnej oceny tego orzeczenia.

Zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. zależy od swobodnej decyzji sądu meriti i związane jest z dyskrecyjną władzą sędziowską (uznaniem sędziowskim). Judykatura jednoznacznie wypowiada się o wąskiej i wyjątkowej możliwości korygowania rozstrzygnięcia o zastosowaniu, bądź braku zastosowania art. 102 k.p.c. w ramach kontroli rozstrzygnięcia sądu. Podkreśla się, że tego typu rozstrzygnięcie może być podważone przez sąd wyższej instancji tylko wówczas, gdy jest rażąco niesprawiedliwe, a reguły sprawiedliwościowe oczywiście naruszone (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 października 2012 r., I CZ 66/12, niepubl., z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CZ 26/12, niepubl., z dnia 23 maja 2012 r., III CZ 25/12, niepubl., z dnia 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10, niepubl.).

W orzecznictwie sądowym i piśmiennictwie utrwaliła się wykładnia, zgodnie z którą zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego w całokształcie okoliczności, które uzasadniają odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane, jak również niezwiązane z przebiegiem procesu, (zob. m.in. postanowienie SN z 14 stycznia 1974 r., sygn. akt II CZ 223/73, nie publ.). Do pierwszych zaliczane są między innymi: podstawa oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególna zawilóść lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. Zalicza się do nich także okoliczność, że rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na podstawie faktów ustalonych na podstawie dowodów dopuszczonych przez sąd z urzędu, jak również niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces do stopnia zawilóści sprawy i nakładu pracy pełnomocnika. Drugą grupę okoliczności wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony (zob. uzasadnienie postanowienia TK z dnia 17 października 2007 r., P 29/07, OTK-A 2007, Nr 9, poz. 116 oraz powołane tam orzecznictwo).

Sąd Okręgowy rozstrzygając o kosztach postępowania nie zastosował art. 102 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego, dokonanej na tle charakteru sprawy, przebiegu procesu, motywów zaskarżonego postanowienia oraz uzasadnienia wniesionego zażalenia, okoliczności niniejszej sprawy dają podstaw do odstąpienia od obciążenia wnioskodawcy kosztami postępowania.

Podnieść bowiem należy, że przed Sądem Okręgowym w Elblągu zawisło bardzo wiele spraw z odwołań Zakładu (...) Sp. z o.o. w Z. dotyczących podstawy ubezpieczenia społecznego w stosunku do pozostałych pracowników – beneficjentów wypłaconych świadczeń. Zgodzić się należy ze skarżącym, że konieczność wniesienia odwołań jednorazowo we wszystkich sprawach wymuszały terminy zaskarżenia decyzji. Skarżący miał prawo poddać i poddał stanowisko organu rentowego weryfikacji w postępowaniu sądowym. W tej sytuacji trudno byłoby uznać, że skarżący wnosząc odwołania wciągnął organ rentowy w niepotrzebny spór, którego mógł i powinien był uniknąć.

Nadto zasadnie podniósł skarżący, że płatnik składek przyznając pracownikom bony w okresie świątecznym, a więc okresie zwiększonych wydatków, chciał pomóc ludziom żyjącym na poziomie minimum socjalnego lub nawet poniżej tego minimum. Obciążenie kosztami procesu skarżącego, który jest pracodawcą zatrudniającym kilkadziesiąt osób, pomniejszającym skalę bezrobocia w gminie Z. byłoby rażąco niesprawiedliwe.

Ponadto we wszystkich powyższych sprawach stany faktyczne są w istocie zbliżone, a zagadnienie prawne jest tożsame, co nie wymagało w istocie nakładu pracy pełnomocnika organu rentowego. Składane w sprawach pisma procesowe pozwanego zawierają tożsamą, bądź bardzo zbliżoną treść.

Konieczność rozdzielenia spraw przez wydanie osobnych decyzji wobec każdego z ubezpieczonych o ustaleniu wysokości składek, które opłacić ma jeden płatnik, nie jest oczywista. Sąd Najwyższy przyjmował, że możliwe jest objęcie jednym wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zatrudnionych pracowników (por. postanowienie z dnia 17 kwietnia 2009 r., II UZ 12/09, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 301), rozbieżnie oceniając tylko dopuszczalność skargi kasacyjnej w takich sprawach (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2010 r., I UZ 29/10; z dnia 7 kwietnia 2010 r., I UZ 8/10 i z dnia 20 września 2010 r., I UZ 116/10 - niepublikowane).

Sąd Najwyższy nadał znaczenie okoliczności wydania indywidualnych decyzji zwłaszcza przy ocenie zaistnienia szczególnego przypadku przewidzianego w art. 102 k.p.c. Wskazał, że wynikiem postępowania toczącego się w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników jednego pracodawcy powinna być jedna decyzja skierowana do płatnika składek, jako jedyne go dłużnika. Wydanie wielu decyzji (dotyczących każdego zainteresowanego pracownika z osobna) jest zabiegiem czysto technicznym i nie powinno się przekładać na zwielokrotnienie kosztów pomocy prawnej udzielanej stronom, w szczególności dlatego, że stan faktyczny i prawny w każdej ze spraw jest identyczny.

W takiej sytuacji nakład pracy pełnomocnika płatnika we wszystkich sprawach nie jest o wiele większy, niż gdyby prowadzona była jedna sprawa z udziałem wszystkich zainteresowanych.

Taka niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces do stopnia zawichości sprawy i nakładu pracy pełnomocnika pozwanego, przy uwzględnieniu przedmiotu sporu oraz przebiegu postępowania sądowego i wskazanych powyżej okoliczności, przemawiała za uznaniem tej sytuacji za wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z 397 § 2 k.p.c.